

Expunere de motive

Lege pentru înființarea Institutului de Studii Avansate a Culturii și Civilizației Levantului

Prezenta inițiativă legislativă își propune înființarea unui Institut de Studii Avansate a Culturii și Civilizației Levantului, recunoscut ca centru de excelență, având ca obiect de activitate extinderea cercetărilor științifice asupra culturilor și civilizațiilor din spațiul istoric al Levantului (Orientul Mijlociu, Nordul Africii, Balcani, Caucaz), leagănul religiilor abrahamicе, al științelor, artei, culturii și democrației. Activitățile de cercetare desfășurate în cadrul acestui institut se vor concentra pe promovarea dialogului între popoarele din spațiul istoric al Levantului în vederea creării unei culturi a păcii prin dialog între mediul academic, liderii religioși și tânăra generație, precum și protejarea arealelor geologice, biologice, geografice și arheologice reprezentative pentru patrimoniul cultural universal.

Climatul politic și de securitate din regiunea istorică a Levantului este extrem de complex și volatil. Natura amenințărilor, organizarea societăților, cultura politică și maniera în care statele din această regiune se raportează la problemele internaționale necesită o analiză mai aprofundată, având în vedere faptul că, de cele mai multe ori, toate aceste variabile sunt percepute în mod diferit sau eronat. În exercițiul de înțelegere a dinamicilor Levantului, care prin sine se definește ca o reuniune a diferitelor civilizații, elementul de cultură devine central. Schimbările economice, politice, sociale și culturale din statele Levantului produc efecte cu rezonanță internațională, statele europene fiind cu atât mai interesate în înțelegerea culturilor aflate în vecinătatea imediată. Toate acestea reprezintă motive care întăresc necesitatea înființării unui institut dedicat studiului Levantului.

Preocupările pentru cercetarea acestui spațiu istoric și pentru crearea unui cadru academic în acest scop, în România au făcut obiectul unor discuții avansate, în cadrul forurilor internaționale, de-a lungul ultimei decade. Profesor și Președinte al României în perioada 1996 - 2000, Emil Constantinescu, în demersurile la nivel internațional, a pus bazele conceptuale ale instituționalizării acestui demers.

În 2011 profesorul Emil Constantinescu, ales președintele Academiei de Diplomatie Culturală din Berlin, a inițiat și organizat primul program de studii superioare în domeniul diplomației culturale din lume (licență, masterat și doctorat) în colaborare cu Universitatea din București, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj, Universitatea din Siena, Italia, fondată în 1640 și Universitatea Furtwangen, Germania.

Cu ocazia Conferinței Internaționale *Levantul, leagănul diplomației culturale. Redescoperind Mediterana* găzduită în mai 2013 de Parlamentul României, președintele Emil Constantinescu a lansat *Inițiativa Levant pentru Pace Globală*.

Aceasta a fost susținută printr-un document semnat de președintele Senatului României, Crin Antonescu și al Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, preluat de Asociația Interparlamentară pentru Etică Globală și adoptat de 35 de deputați din Parlamentul European. Președintele Constantinescu a fost invitat să prezinte această inițiativă la sediul Națiunilor Unite din New York în iunie 2013, la sediile UNESCO din Paris și Geneva, în Congresul SUA, în Knesset-ul israelian și în parlamentele mai multor țări.

La această Conferință s-a discutat contextul istoric care a sporit interesul comunității internaționale pentru zona Levantului. Despre faptul că dinamica protestelor din nordul Africii și Orientul Mijlociu, din 2011, au readus în vedere întregii lumi importanța geopolitică, culturală și socială a zonei extinse a Mării Mediterane. A fost evidențiat că extinderea spațiului democratic va genera și un alt tip de relații între state și națiuni, bazat pe dialog și înțelegerea celuilalt. Tendința diplomației internaționale este să înlocuiască vechiul tip de relații, bazate aproape exclusiv pe forța militară și presiune economică, cu un nou tip de abordare, bazat pe cultură și dialog intercultural. Acest nou tip de relații, care oferă o șansă păcii în lumea globalizată, poate găsi o sursă de inspirație în vechea lume a Levantului. Aceasta nu numai pentru că Levantul este, de peste un mileniu, leagănul diplomației culturale, dar și pentru că imperiile Roman, Bizantin și Otoman au creat, fiecare într-un fel propriu, un spațiu extins de schimburi – de la mărfuri la idei – și de dialog cultural. Balcanii și zona de sud-est a Europei au fost timp îndelungat în contact cu zona Africii de Nord și Orientul Apropiat și oamenii din această zonă au o experiență vastă în dialogul intercultural. Legăturile culturale dintre țările din Balcani, Orientul Mijlociu și Nordul Africii au continuat până în a doua jumătate a secolului al XX-lea, în perioada Războiului Rece și a regimurilor de dictatură, prin formarea unor elite intelectuale educate în universitățile din Sud-Estul Europei și prin schimburi culturale reciproce. Reluarea acestor legături este o bună ocazie ca diversitatea tradițiilor noastre împărtășite să se opună tendințelor de uniformizare ale globalizării copleșite de presiunea profitului.

În septembrie 2013, prof. Emil Constantinescu, membru al Comitetului de conducere al Academiei Mondiale de Artă și Știință (Board of Trustees), cel mai înalt for academic internațional (fondat în urmă cu 70 de ani de Albert Einstein, Robert Oppenheimer, John Fleming, John Bernal, Henry Moore, Yehudi Menuhin și alți laureați Nobel) a prezentat propunerea înființării unui Centru de Excelență al Academiei Mondiale de Artă și Știință (WAAS) la București.

În sesiunea Comitetului de conducere al WAAS de la Ottawa din 16 septembrie 2013, Boardul a aprobat stabilirea în România, la București, a unui centru de excelență WAAS, luând în considerare prestigiul și capacitatea științifică a învățământului superior și al școlii de cercetare românești. De asemenea, Boardul a aprobat programul doctoral în diplomație culturală organizat de un *network* de universități europene sub patronajul WAAS. În octombrie 2013, participanții la World University Consortium (WUC) au

exprimat suportul lor pentru această decizie, apreciind că acest Centru își va putea aduce o contribuție importantă la elaborarea unei noi paradigme pentru societatea globală a secolului 21 și la proiectul Universității Mondiale, inițiat cu 60 de ani în urmă de fondatorii WAAS, conform unei scrisori adresată de președintele WAAS, Ivo Slaus, ministrului Educației Naționale din România (anexată).

La colocolviul internațional *Crizele globale și paradigmele schimbării*, președintele Constantinescu a prezentat inițiativa *Universitatea dincolo de ziduri* care lansează ideea dezvoltării relației dintre universitate și societate, conform WAAS newsletter din iunie 2014, ca proiect al unui viitor institut de studii avansate în România.

Având în vedere că Institutul de Studii Avansate de la București este modelat după cele mai bune practici ale institutelor la nivel internațional (dintre care putem aminti Institutele de Studii Avansate în domeniul fizicii din Trieste, Santa Barbara și Aspen, în matematică de la Paris, Cambridge și Berkeley, în medicină din Washington și Stockholm sau cu caracter multidisciplinar, cele de la Princeton și Berlin), acesta poate produce cercetare la nivel de excelență în problematica Levantului, care să determine direcțiile științifice și prioritățile unor domenii și care să stabilească o rețea de contacte și colaborări între cercetătorii români și cei din alte institute de studii avansate din lume. În acest sens, institutul va contribui, într-o mai mare măsură la promovarea cercetării științifice românești prin elaborarea de studii academice și prin activități de cercetare. Acest institut poate compensa pierderea de către România a Centrului European de Educație Superioară (CEPES) după trei decenii de funcționare la București din cauza neachitării taxelor către UNESCO, mai ales că, în acest caz, Academia Mondială de Artă și Știință (WAAS) nu solicită pentru funcționarea Centrului de excelență la București nici un fel de taxe, ci doar participarea unui număr de 5 personalități din conducerea WAAS în Consiliul Științific.

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice a aprobat înființarea acestui institut, inițial la Universitatea din București și în subordinea MENCȘ și ulterior a agreat propunerea președintelui Constantinescu ca acest institut să fie plasat în subordinea Senatului Parlamentului României ca o instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, ceea ce poate duce la sporirea prestigiului Senatului în lumea academică românească și internațională și în planul relațiilor interparlamentare.

